

Ynglefund af Rød Glente (*Milvus milvus*) 1992

af Jørgen Terp Laursen

Indledning

I forbindelse med årlige rovfugleundersøgelser i et censusområde vest for Århus blev et par Røde Glenter fundet ynglende i en part af Frijsenborgskovene i 1992.

Med baggrund i, at den Røde Glente er nyindvandret som ynglefugl i Danmark og vort kendskab til artens ynglebiologi er beskedent, gav observationen mig en anledning til at foretage nogle studier ved reden og i yngleområdet.

Undersøgelserne havde til formål at belyse adfærd, territorium og fourageringsområde samt habitatvalg, fourageringsaktivitet og fødevalg.

Metode

Ynglelokaliteten blev holdt under observation i 13 dage jævnt fordelt i perioden 7.7.-30.8., dog kun i to dage efter 9.8. Den gennemsnitlige observationstid, der lå mellem kl. 11.20 og 15.00, var pr. dag ca. 1,5 time. Hele området blev overvåget fra nærliggende veje, hvorunder iagttagelser af eksempelvis adfærd, fødesøgning blev registreret på kort: Mit ophold ved reden, der altid var af meget kort varighed, blev kun gjort i forbindelse med indsamling af byttedyrrester og fældefjer.

Resultater

Glenterne blev først iagttaget så sent som den 7.7., hvilket vil sige på et tidspunkt, hvor arten normalt har gennemført ynglecycklus her i landet. Den 9.7. blev reden fundet i en åben gammel bøgebevoksning ca. 20 meter oppe i en bøg og godt skjult i en grenkløft. Reden var i 1990 og 1991 beboet af Hvepsevåge.

Men også i 1992 ynglede Hvepsevåge i området og endda nær glentereden. Forekomst af papirstykker og snor i reden vidner om, at glenterne havde udbygget denne.

Efter nogle dages observationer blev tre glenter - to i voksendragt og en i ungfugledragt - set i området nær reden. I betragtning af tidspunktet på året blev de derfor henregnet som et par med 1 unge. Det viste sig imidlertid ikke at være tilfældet, for den 28.7. blev der iagttaget to endnu ikke flyvefærdige unger i reden. Der var således tre glenter, der tog del i opfordringen af de to unger. Fuglen i ungfugledragt blev imidlertid ikke med sikkerhed set bringe føde til ungerne. Efter den 9.8., hvor sidste unge forlod reden, blev der ikke set glenter i området.

Beretningen om ynglefundet var formentlig ikke dermed slut.

For den 5.9. blev der fundet en død og stærkt afkræftet Rød Glente på en mark ved Hinne-rup, den blev indleveret til Naturhistorisk Museum. Det er nærliggende at antage, at denne fugl er fra omtalte par. Idet der er mistanke om, at dødsårsagen muligvis er gift, er fuglen, vistnok en ungfugl, indsendt til nærmere undersøgelse.

I 1992 var der 2-3 par røde glenter i Århus amt, men kun nærværende par fik med sikkerhed unger på vingerne.

Adfærd

Man skulle umiddelbart formode, at Rød Glenten, der er landets største ynglende rovfugl, må være meget let at iagttage på ynglepladsen. - Hertil må svares, at det kun delvist er rigtigt. Det var eksempelvis sjældent at se mere end én fugl ad gangen, for kun i tre tilfælde sås to fugle og en gang tre fugle sammen i luften.

Dertil kommer, at de voksne fugle var tavse, endda også når man færdedes under redetræet. Endvidere, når glenterne vendte hjem fra jagt o.a., foregik det som regel ved, at de fløj lige over trætoppene eller langs skovbryn for så et godt stykke før reden at forsvinde ind bag træer.

En gang lykkedes det at se en glente fra stor højde styrtdykke med næsten sammenfoldede vinger. Og ligeledes kun en gang sås en glente sidde stand på en hegnspæl ude på en græsmark. En fugl sad som regel vagt i et træ ud til lysning ca. 50 meter fra reden, hvor også en del fældefjer blev fundet.

Territorium

Så vidt vides er der ikke tidligere foretages nærmere undersøgelser af de danske Røde Glenters fourageringsområde eller yngleterritorium, om end størrelser op til 25 km² er nævnt.

Fourageringsområdet må udgøre en del af yngleterritoriet eller være sammenfaldende med dette. Størrelsen af fourageringsområdet må alt andet lige være bestemt af tætheden af potentielle byttedyr og hvor tilgængelige de er for glenterne. Er afstanden mellem reden og til byttedyrene kort er det udtryk for et godt fourageringsområde.

I praksis er det vanskeligt at fastslå størrelsen af dette, og det er der flere grunde til. Man kan af gode grunde ikke følge arten på alle jagtture. Det er ofte heller ikke muligt at afgøre, om glenterne er på jagt eller kun på rekognoscering i området. Og endelig kan det være svært at se, om de har haft succes med jagten, altså se byttedyr i fangerne på fuglene. Disse usikkerhedsfaktorer må man have for øje i det følgende.

I undersøgelsesperioden blev der 22 gange set glenter fouragere for derefter at vende tilbage til redestedet. Mindste og største afstand fra reden var henholdsvis 0,7 og 6,5 km, i gennemsnit 2,6 km. Fig. 1 viser størrelsen af yngleterritoriet, der blev beregnet ud fra de længste afstande fra reden, hvor der blev set glenter. Det udgjorde ca. 33 km² (område A).

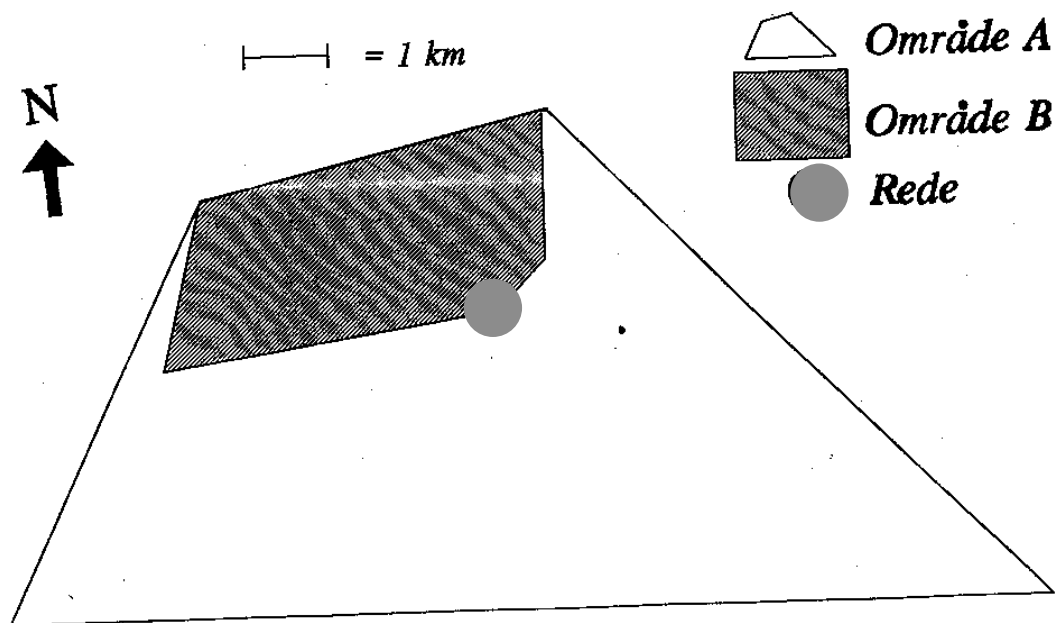
Det reelle fourageringsområde (kærneområdet) var tilsyneladende betydeligt mindre. Således blev de 20 observationer gjort inden for et område på kun ca. 5 km² (område B), og heraf de 11 indenfor et område af kun 1 km².

Undersøgelserne viser således, at der må have været gode fourageringsbetingelser for glenteparret.

Habitatvalg

Yngleområdet indeholder naturtyper som skov og agerland, der udgør langt det største areal, men også eng, sø, moser og småvandhuller samt enkelte større veje.

Men hvor hentede glenterne føden? Her tegner fordelingen på biotoper sig omtrentligt således: Udkanten af landsby/gårde (13), skovbryn (3), skov (2), vej (2), sø (1) og eng (1).

Figur 1: Yngleterritoret for Rød Glente

Fodringsaktivitet

Fodringsaktiviteten var yderst ringe og ikke mindst i betragtning af, at der formentligt var tre glenter til at bringe føde til ungerne. I gennemsnit for alle dagene var der ca. 53 minutter mellem hver fodring. I observationsperioden, mellem 11.20 og 15.00, kunne der ikke iagttages væsentlige forskelle i aktiviteten. Men der er næppe tvivl om, at aktiviteten er større i andre tider på døgnet. En eventuel opsamling af ihjulkørte dyr ved vejene vil formentligt især finde sted i de tidlige morgentimer.

Fødevalg

Undersøgelser viser at Rød Glente især tager ådsler, og at byttet hovedsageligt findes i form af ihjulkørte dyr og andre tages på møddinger ved gårde. Med så specielt en levevis kan man forvente, at glenter tager alle slags dyr, og det kun er vægten af disse, der sætter sine begrænsninger. Artsdiversiteten kan derfor være både betydelig og interessant.

Tabel 1 viser fordelingen af byttedyrrester indsamlet under redetræet de sidste 14 dage af yngleperioden. En eftersøgning i en større del af yngleområdet resulterede kun i fund af enkelte fjer. Det kunne derfor tyde på, at glenterne ikke havde ædepladser eller steder, hvor byttet blev parteret, før det blev bragt til reden.

Hare	1
Skov/Halsbåndmus	1
Ged	1
Gråand	1
Spurvehøg	1
Fasan	5
Tamhøne	5
Tamdue	2
Stor flagspætte	1
Gråkrage	1
Råge	2
Husskade	3
Solsort	1
Stær	1
Stålorm	1
Skarnbasse	1
Byttedyr i alt	28

Tabel 1: Byttedyr fra Rød Glente

De i alt 28 byttedyr var fordelt på 16 arter, nemlig 3 pattedyr, 11 fugle, et krybdyr og en insekt. Såvel artsfordelingen og byttedyrenes tilstand taler for, at føden som forventet overvejende bestod af ådsler og eller ihjelkørte dyr, men også at rød glente synes at foretrække mellemstore byttedyr.

Skov/Halsbåndmus og Skarnbasse blev fundet i to gylp. En ged er unægteligt et usædvanligt byttedyr. Men det skal retfærdigvis siges, at der kun var tale om et ben. Hvordan Spurvehøg er endt som glenteføde, kan der kun gisnes om. 5 fasaner, alle store kyllinger, er ikke mange. For i betragtning af, at der i Frijsenborgskovéne årligt udsættes tusindvis af fasaner, kunne man forvente, at Fasan ville udgøre en betydelig del af føden.

En af Rågerne havde tydelige hak i brystbenet. Det tyder derfor på, at den tidligere har været bytte for Duehøg. Det må da siges at være en effektiv udnyttelse af føde resurserne! Stålormen var i øvrigt eneste byttedyr, der blev artsbestemt i fangerne på en glente.

Oplysninger fra lokale personer tyder på, at det er første gang Rød Glente har ynglet i dette område. Men med ungfuglen, der var ifølge de to gamle glenter og at der i august 1991 blev set en glente i området, kan man ikke helt afvise, at arten muligvis har ynglet her tidligere.

Det kan konkluderes at området er særdeles velegnet for Rød Glente og at arten primært finder føden ved gårde nær ynglestedet.

Alle der skulle have såvel ældre som nyere oplysninger om ynglefund eller formodede ynglefund (sommeriagttagelser) fra Århus amt bedes venligst sende disse til undertegnede.

Forfatters adresse:
 Jørgen Terp Laursen
 Engdalsvej 81 B
 DK-8220 Brabrand
 tlf. 86261296

Artikel publiceret første gang i Accipiter 1992-1
 (Dansk Ornitologisk Forenings Rovfuglegruppe)